

Газета издаётся на
балкарском языке
с 1924 года.

Интернет-версия:
gazeta.zamankbr.ru

ЗАМАНЫ

Бараз кюн,
12 июнь,
2019 жыл
№ 69 (20646)

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ **ВРЕМЯ** ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны къуллугун болжаллы халда толтурган К.В. Коковну Россияни Кюнү бла

АЛГЫШЛАУУ

Къабарты-Малкъарны хурметли жамаат! Сизни Россияни Кюнү бла жюрегимден къызу алгышлайма!
Бу байрам къыралыбызны узак ёмюрлю жолуну, аны кеп миллетли халкыны къадарыны бирлигини белгисиди, тууган жерге сүймеклик, анга кертичилик, инсанлык дегенча бек багъалы хазналарыбызны сыйларын бютун ёрге кётюреди, Ата журтубузну эндиги эмда келир заманлары ючюн жууаплы болганыбызны эсгертеди.

Биз Тууган жерибизни улуу тарыхы, ниет эмда культура байлыгы бла ёхтемленебиз. Анга кеп къыйын кезиуени сынарга тюшгенди, алай къыралыбызны халкы алага чыдаялганды, аланы хорлаялганды. Аны алайгыны у Ата журтха не заманда да кертичилик къалуу, киши бузалмазлык бирлик да себеплик этгенди.

Биз, бирге болсак, заманы къыйныкларына, чурумларына да къаты жууап бераллыгыбызга, Россияни монгулуна, деменилигине, къырыуна къошула барырга эталлыгыбызга ишексизме.

Жюрегими терениден сизни алгышлайма, саулуук, ма-мырлык эмда ырахатлык тежейме.

КЪУАНЧ

Къыралны жангы тарыхыны, жалынчакъсызлыгыны, законланы бла тюзлюкню мурдорунда къыралгъан келишулюкню байрамы

Бюгюн къыралыбызны субъектлери сейр къуанчладан бирин - Россияни Кюнун - белгилейди. Ол бек жаш къырал байрам эсе да, аны магналыгы, даражасы ёсгенлей барады, аны бардыруну жангы терелери къурады.

Россияни кюнү бек жаш байрамладан бирди, алай ол адамланы жашауларына къыралыбызны тарыхында эм магналы кюнюча сингенди дерчады. Ол Россия Федерацияны къыралыгыны тохташууну, аны жангы тарыхыны, жалынчакъсызлыгыны, граждн мамырлыкны, законланы бла тюзлюкню мурдорунда къурагъан келишулюкню белгисине бурулганды. Бюгюнда ол арт жыллада патриотизм айныганы бла эсленди.

Аны тарыхыны юсюнден айтханда, 1990 жылда 12 июнда РСФСР-ни халкъ депутатларынын съездинде РСФСР-ни жалынчакъсызлыгыны юсюнден декларация къабыл керюлгенди. Бу документ жангы къыралыбызны мурдор ташы болганды. Ол кезиге алгынныг деменили СССР-

ни республикалары жалынчакъсызлыкларын билдирип, кеслери алларына къыралла къурауну жолунда эдиле. Декларацияда къырал эм жамаут жашуу бла байламлы битеу оюлануны энди РСФСР кеси чыгарлыгын, Конституция эмда законла башчылык этгенлерин тохтадырылганды.

Ол инсанлагъа, политика партиялагъа, жамаут организациялагъа да тенг онла бла эркинликле бергенди. Андан сора да, законла чыгарычуу, аланы толтуруучу эм сюд органла бир бирлеринден айрылгъанланы тохтадырылганды, автоном республикаланы, областъла-

ны, округланы, крайланы эркинликлери кенгертилгенди. Россияли къыраллыкны кочлеуге уа аны аты Россия Федерацияга тюлендирилгени, жангы Конституция къабыл керюлгени эмда къырал символика тохтадырылганды да себеплик этгенди.

Ахыры 2-чи бетдеди.

КЕНГЕШ

Баш къайгырыу - сабийлени къоркъуусулукларын жалчытыу

КЪМР-ни Уруну эм социал къоруулау министрствосунда Школчуланы жай солуларын къурау, саулуукларын кючлендирюу эмда иш бла жалчытыу жаны бла правительстволу комиссияны улуу жыйылуу болганды. Аны ол ведомствону башчысы Асанланы Алим бардырланды. Кенгешге КЪМР-ни Башчысында Сабийлени эркинликлери жаны бла уполномоченны Светлана Тлинова, тийишли ведомстволаны, профсоюзланы, муниципал къураулуланы, саулуук къабул учреждениеланы, солу лагерлени башчылары да къатышханды.

Быйыл сабийлени жай солуларына хазырлануу не даражада болганыны юсюнден Асанланы Алим билдиргенди. Ол келтирген шартлагъа кёре, быйыл битеу да 9500 сабий солуркуду эмда саулуугун кючлендирликди. Биринчи боше 33 учреждениеда 3472 сабий солуп, саулуукларын кючлендирликди. Аладан 3115-си Къабарты-Малкъарданды. Ол жумушлагъа республикалы бюджетден 184558,1 миңг сом бөлюнгенди. КЪМР-ни Жарыквландыруу, илму эм жаш тёлону ишлери жаны бла министрствосу да мектепде къураулык кючюсто лагерлерге деп 5224,6 миңг сом бергенди. Балаларына тутъакны кеслери сатып алгъанлагъа уа аны бир кесиги къайтарылады.

Министр саулуукну кючлендирюу лагерге, солу базала жай кезиге къалай хазырланганына, арта уа ишни къалай къурап

Асанланы Алим селешеди.

бардырланганына дайым да контрольлык этерик төрт ишчи къауум къурауланганды да эсгертенди. Правительстволу комиссия тийишли учреждениелада халны тинтип боше турганыны, быйлыны кампаниясына къаллай бир ахча бөлюнгени эмда ол къалай къоратылганы КЪМР-ни Уруну эм социал къоруулау министрствосуну бла Курортла эм туризм министрствону сайтларында жазылганыны айырып айтханды.

Жай солуу, саулуукну кючлендирюу бла байламлы болганын учреждениелада ишперикле энчи халда сайланганын да чертенди министр. Аланы билмирине, сынауларына, сидюк болгъанларына бла къалганына, саулуукларына артыкъда улуу эс бурулады.

Ахыры 2-чи бетдеди.

Банк иш

Ипотеканы себеби бла

Россияли хазыркы Къабарты-Малкъарда бөлюню бу айны биринчисине адамлагъа ипотека кредитлеге 32 миллион сом бергенди. Бытырны бу кезиге бла тенгештиргенде, ол кезиге оспанды. Берилген аханы хайры бла оналы юйюр жашуу журтле къолу болганды, деп билдиргенди финанс учреждениядан.

Ипотеканы терк айныганы аны беруу излемле жемилгенде барганы бла байламды. Сёз процент ставкалары учулуугу, талай программаланы юсю бла биринчи тёлуу этилгенени, банк оюуну болжалла салмаганыны эмда келишим ючюн комиссия төлерге керек болмаганыны юсюнден барады.

Банкны болушулуу бла республикада жашаганы юню неча факторы, аны болганына жалаңда бешден бирин жыйыл алай олгъа болукулду. Хар ким да жашуу болууну кесини онугу кёре илгендирюу ючюн, биз хайырлануучулагъа кеп торлю аял бериге керешсе, биз, - дегенди банкны бөлюмюне таматасы Алим Сокур.

УЛБАШЛАНЫ Мурат.

Ахыры 2-чи бетдеди.

Къабарты-Малкъар Республиканы къырал сауғалары бла сауғалауну юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны

УКАЗЫ

Ишлеринде жетишимле болдурганлары эмда кеп жылланы бет жарыккы урунгалары ючюн.

Къабарты-Малкъар Республиканы Сыйлы грамотасы бла сауғаларга

СЕРКИНА Валентина Александровна – Къырал учрежденияны - Россия Федерацияны Пенсия фондуу Къабарты-Малкъар Республикада Белюмюню - тынгылы къурулуш эмда ремонт жаны бла къауумуну башчысын

ЦОЙ Лариса Ивановна – Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны Администрациясы Россия Федерацияны Президентини Шимал-Кавказ федерал округда толу эркинлик келечисини аппараты бла бирге ишлеу жаны бла бөлюмюню консультантын,

Сыйлы атла атарга:

«Къабарты-Малкъар Республиканы культурасыны сыйлы къуллукчусу»

ПАШТОВА Ирина Леусовна – «Али Шо-Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны къуллугун болжаллы халда толтурганын

Малчык шахар, 2019 жыл 11 июнь, №48-УТ

генцук атлы къабарты къырал драма театры къырал казна культура учрежденияны директоруна.

«Къабарты-Малкъар Республиканы билим берууно сыйлы къуллукчусу»

ТЕШЕВ Руслан Шаханович – бийик билим берген «Х.М.Бербеков атлы Къабарты-Малкъар къырал университет» федерал къырал бюджет билим беруу учрежденияны электроника эмда информациялы технологияла кафедрасыны таматасына.

«Къабарты-Малкъар Республиканы сыйлы къутхарычуусу»

ХАДЖИЛАНЫ Казими Альбертте – Россияни МЧС-ини Эльбрусда бийик тау излеу-къутхарычу отрядыны («Россияни МЧС-ини Шимал-Кавказ регион излеу-къутхарычу отряды» федерал къырал казна учрежденияны филиалыны) излеу-къутхарыу ишле жаны бла отрядыны таматасыны орунбарына.

К. КОКОВ

ПРАВИТЕЛЬСТВУЛУ КОМИССИЯДА

Бюджетте тюшген айда дайым ёседи

Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосуну Бюджетлеге айдала тюшперлерин жалчытыу, финансла, бюджет эмда налогла бла байламлы нызам къалай сакланганына контроль этю жаны бла комиссияны жыйылуу болганды. Аны КЪМР-ни Правительствосуну Председателини биринчи орунбары Мурат Керёфов бардырланды.

Кенгешде белгиленгенди, бытыр Къабарты-Малкъарда иги жанына торпенуле болдурдура къолдан келгенди. Кеси файддаларын кёбейтүү жаны бла республика Россия Федерацияны субъектлерини араларында 17 жерни алганды (2017 жылда уа 83 жерде эди). Есюу быйыл да сакланады. Къабарты-Малкъар Республиканы бириктирилген бюджетине быйыл 5 айга

тошген файданы ёлчечи бытырны бу кезиуонден эсе 8,9 проценте аслам болганды. Жыйылууда бюджетте мындан ары да файддала кепден кеп тюше барырга эмда ахча аялуу къоратылырга амалла да сюзюлгенди. Ол санда КЪМР-ни бириктирилген бюджети быйлыны 5 айында къалай толтурулганына, эл

молкде налогла жыйууну кёбейтүүю онгларына, эл молк товарла чыгарыуулага къыралны жаныдан себеплик этиюно къолай мадарларына, республикалы бюджетни ахчасын жалаңда бек керекли жумушлагъа къоратыу жаны бла борла къалай тамамланганына да къырагъанды.

Таза жюрекен

Ахшы төрелеге таяна, алгъа таукел барайык!

Къабарты-Малкъарны хурметли жамаат! Сизни Россияни Кюнү бла алгышлайбыз!

Быйыл кюн ата-бабаларыбызны кишиликлери эсгериге, Ата журтубузну бюгонгюсюню эмда тамбасыны, келир тёлону алларында жууаплылыкны юсюнден сатышу этерге аламан сылтауду. Дагында ол жашаууу жарык да, къуанчы да болуу ючюн не эттени бизни эмда мындан ары не этерге кереклисини юсюнден оюмлайбыз.

Россияни кюнун байрамлау бизни миллетни бирлигин, бир ниетлигин, деменили Ата журтубузга – Россия Федерацияга – кертичилигин шартлайды. Кеп миллетли халкыбызны ахшы адет-төрелерине таяна, жамаутда келишулюкню бла мамырлыкны саклап, къолубузда болганын онганы бла хазналары, айынуу шёндюгю къыйматлы амалларын бла жолла-

рын хайырлануу, бизге салынган борчланы толтуруулыккыбыз, Къабарты-Малкъарны келир заманы къуанчыны да, монгуу да болурча эталыккыбыз!

Бюгонюкде биз эркин, къырулу эмда керти да деменили къыралда жашайбыз. Россияни кюнү аны бирлигиндеди. Жарашулууда, бир бирини ангылаулууда жашуу этю, жигер урунуу эмда барыбызга да бир болганы юнюу къаты саклау – ма олду Къабарты-Малкъарны бла Россияни айныуларыны жангы жолу.

Бу аламан байрам кюнде Жамаут палатаны атындан, кесим энчи да стзе алгыш этеу, саулуук, ырахатлык, мамырлык эмда келишулюк тежейме!

Хазратали БЕРДОВ,
Къабарты-Малкъар Республиканы Жамаут палатасыны председатели.

Жазылыу-2019

«Заманны» - хар таулу юйге!

Хурметли жамаат!

Сиз ана тилигизни сюз есезиз;
- сиз ёз халкыгызыны адамы болганын дайым сезгенлей турурга кюсей есезиз;
- сиз малкъарлылары тарыхларыны, культураларыны, төрелерини эмда адеттерини, аланы бюгонюно жашауларыны, жетишмилерини эм проблемаларыны юсюнден кёбирге билдире итине есезиз,-
«ЗАМАН» ГАЗЕТЕ ЖАЗЫЛЫГЫЗ.

Аны бетлеринде сиз кеп сейирлик материалла табарыккысыз, ол хар юйюрге да керек болганына тюшонюрюксыз.

Бизни индексибиз - 5132

Кыралны жангы тарыхыны, жалынчаксызлыгыны, законланы бла тюзлюкню мурдорунда кыралгъан келишүүлүкню байрамы

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.

Жалынчаксызлыккы юсюнден декларацияга кырал салынганны бла Россейни тарыхыны жангы кезиню башланганды. Кырал байрамна уа ол 1994 жылдан бери белгиленди. Шендою аты аны 2002 жылда 1 февралда Уруну кодекс кырабы кыролгенден сора берилгенди.

Россей кеп миллетли, кеп динли кыралны статусун тас этмей, аны боюнго дери да саклап келеди. РФ-де хар этносна да, кеплогоне бла азлыгына кырамай, тенг эркиликке, правла берилгенди. Сөз ючюн, КъМР-ни 1997 жылда кырабы кыролген Конституциясыны 1-чи статьясында Кызарты-Малкы Республика Россей Федерацияны ичинде демократия правлоу кырал болганы жазылды.

Дагыда аны 7-чи статьясында республиканы политикады адамланы кооплайы жашау-

лары жалчылтылган, эркин айнырга амалла берилген социальны кырал болганы да белгиленди. Алай бла республикага РФ-ни кыраунда улуу статус берилген. Бюгон а КъМР кесини Конституциясы, Парламент, толтуруучу эм оид властылары, политика символкасы – байрагы, гимни, герби – болганы республикады.

Ал кезиуде адамла бу байрамга артык улуу эс бурмагандыла. Ол угъай, 90-чы жылна ахырында 12 июнда кыралда не зат белгиленди, сол ючюн не ючюн токташдырылганды деген соругуа адамланы басымы жууап берилмагандыла. Болсада жылдан-жылга аны магъанасын анылап аналганы, 12 июнда Россейни жашаунда магъаналы документ кырабы кыролгени билгенни саны өсөп барды.

Анга уа регионда аны кенг белгилегенери, аны жангы терелери тохтадырылган-

лары да шагъатлык этеди. Сөз ючюн, 1995 жылдан бери 12 июнда РФ-ни Кырал сагулары берилгенди. Ал кезиуде адабиятта эм искусствода артыкка жетишилди белгилене эдиле ол ючюн. 2005 жылда бери уа илмуда, гуманитар иште, технологияда айырмалыа Кремльде сагуланадыла.

Алай терелени асламысы уа Россейни байрагын сайлау бла байламдыла. 2007 жылдан бери «Россейи триколор» деген акция бардырылды. Жаш адамла кыралны битеу регионларында да байракъга ушаш этилген баулану юлешеди.

Грозныйде уа 16 миң адам шахарны ара майданьнда бирге жыйнып, кыраларында акъ, кек эм кызыл шарлары бла кыраумлага юлешинди. РФ-ни кырал байрагын кырагандыла. Чечен Республика байрамга эни хазырланганына халкы юренгенди. Сөз ючюн, 2016

жылда Грозныйни ара майданьнда кызыл, акъ, кек фру-болкалада халк аслам жыйылганды. Ала, кыраумлага юлешини, РФ-ни байрагын кырагандыла. Бу акцияга 6 миң адам кыатышханды. Ызы бла уа жыйылгандыла бирге Ата журтубузун гимнин айтадыла. Бу иште уа 115 миң адам кыатышханды, деп билдирген эдиле власть органла ол кезиуде.

Нальчикде да арт жылдада сефир ишленден бири бардырылды. Россейни халкларыны шүкүлүкларыны парды. Анга кыралы бек аздан 8 миң адам кыатышханды. Республикада жашаган битеу этносланы келечилери да, миллет кийимде бирге тизилип, шахарны ара орамлары бла кыраучыны халда этген эдиле. Парад быыл да бардырылганды. Андан сора да, Нальчикде концертле, фестивалыла болугуу да белгиленди.

ТХКАЛАНЫ Фатима.

Баш кыайгырыу - сабийлени кьоркьуусулукьларын жалчытыу

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.

Республиканы уруну эм социал кьоруула министрни орунбасары Елена Романова Нальчикни тириесинде жай лагерле кылай хазырлангандарыны юсюнден айтханды. Алада болумуну тинтууге Роспортрефнадзорни КъМР-де Управлениасыны, республиканы от тьшоуге кыажу кырал службасыны, Ич ишле министрствону, билим беруи, саулык сакыла эмда башха тийишли ведомстволаны келечилери да кыатышхандары билдиргенди.

Бюлогонга санитарияла, лагерле барысы да хазырланды. Учрежденила, азда да кыайгы чыккыналай, белги берича кнопкала бла жалчыталыныдыла, кьоркьуусулукь службала бла келишимле кьол салынганды, объектиле тьгереклерине дарман себилгенди. От тьшоуге кыажу мадарла этилгенди. Аз-маз хурулары болганына уа бу коюлда аланы кетерилди, дегенди ол.

Минги тауну тириесиндеги

базаланы, пансионатланы, альпинист лагерлени юслеринден а КъМР-ни курортла эм туризм министрни орунбасары Сумайяны Ахмат

билдирю этгенди. Анда алты лагер барды, уакъ хурулары кетергенден сора сабийле эд ишкерилерин ачарыкдыла, дегенди.

Республиканы жарыкыландыруу, илму эмда жаш тьлоуну ишлери жаны бла министрни орунбасары Ирина Шонтукова уа школ лагерлени

юслеринден айтханды. Ала багыуу-профилактика учреждениланы кьз туураларында болукьларын, керек заманда ала мычмай жетерилерин,

Тьгна Анкушинуна, Хайырлануучуланы эркинликлерин кьоруула эмда адамны ырахталгыны жаны бла федерал службаны КъМР-де Управлениасыны башчысы Жираслан Пагов, КъМР-де МВД-ны бьломоню таматасы Аслан Ашотов, МЧСМ-ни КъМР-де Баш управлениасыны начальнигини орунбасары Анзор Шогенов да себилгенди. Ишчи кыраумланы келечилери уа саулыкчу коючидириу жаны бла учрежденила тинтиген заманда кыалай кемчиликке ачыклангандарыны юсюнден билдиргенди.

Ахырында Светлана Тинова сабийле каникуллары зауукьлу да, хайырлы да этюорюч ючюн, кьойдан келгени аймакта кереклисин дагыда бир керек эсгертгенди. Бек башы - сабийлени кьоркьуусулукьларын жалчытыу болганыны айрып айтханды.

ХОЛАЛАНЫ Марзия.

Суратланы автор алганды.

Мажарылуулукь

«Не ишни да кьаты кьолгъа алсанг, хайырын кермей кьалмазса»

Тыриесиндеги артык кеп болгонды, алай оны продукциясы кьилге болганды, аны союноп алдыла. Анде чыбыклары эм богъаларыны өсдориле. Кеп болмай ол молнокю жоклагъаньда, аны баш директору Макьатланы Хызырны жаны Ибрагим бла ушакъ этгенме.

Бу чекленген жууаплыгы болгъан биргюдо, деп башлагъанды ол хопарны. - Комплекси кьурулушу 2015 жылда башланьп тогуз айдан хайырланьгыра берилгенди. 2017 жылда уа чыбыклары келтири башлагъаньбы.

Чыбыкчылыкь бу тийрелеге тьре болмагъан ишди, былай молнокю кьоруу эсинге кылай келгенди?

«Мен омон эткенди, не ишни да кьолгъа кьаты алсанг, хайырын кермей кьалмазса тийлоис. Биз да республикада окунуа улуу кыатымькыга саналгъан продукцияны чыгарарьк, жашауа да жарарьк, кьесибизге да фьаида тохшорькьобиз деп, алай бла тау-келгенбиз.»

Собирланы бла стерилданы 8 торлоосюн келтиргенибиз: сибыр, орус, ролла эм башхала. Ала бек багытылыла саналадыла. Эки жылны ичинде жалаанда аланы жайыу бла корештибиз. Быылгъа ол борчубузун 90 проценте тамамлагъаньбы.

Бизни комплексибиз республикада угъай да, битеу Шимал Кавказда да жангыды. Кыра жыйы, кьесигиз билгенликден, багылы деликатеси, ма анды иги кесек чыгырырга мурад этебиз.

«Череклеринде патна чыбыкыла не заманда да болгъандыла, аланы уа жаньмыз?»

«Ху, аланы да өсдорьбиз, ич рынокда сатар ючюн. Кертиди, бьсагъа ала ол чекге жетмегенди алыкы.»

«Молнокю кючю кыалай бирди?»

«Чыбыклардан бир жылга 50 тонна, жыйындан да бир юч тонна дери алырга болукьду. Ол бусугъатдагы онгубузду. Алай жуукъ заманда андан да бийик кьорюдолеге жетере кереширибиз. Завод 5 миң квадрат метр жерни алады. Эшикте да тьрт кеп кыралгъанды.»

«Алгъан жайыгыны кьесигиз жарашдырып, эни орунлага салмакы?»

«Жарьсууга, алыкы алай этер онгубуз жоуды. Аны ючюн эс ачарьк керекди. Ол да кеп»

лир заманны ишледи. Биз аны Астраханга этиди да, анда, аны орунлага кьуроп, башларын жабып, арха кыайтардыла. Ары жиберибизни магъанасын да айттайым: анда сыналары болгъан адамла ишлейди, тийишли лицензиялары да барды.

«Ким да сил алган кыра жыйыны багыасын билдирге кырайбыз. Ала шагъан кезиуде бир билерин ачытадыла, чыбыкны уа, кырап, аллай затла болмакча этерге керешиди.»

«Ненча басейн барды? Мында кышда суукь, жайда кызыу бла болуруу?»

«Цехде жылы кыайсы кезиуонде да температура бирча архады. Аны ючюн деп эни агрегатла ишлейди. Басейнледе да сууну температурасы керекючюндэ. Аланы саны уа упулдан жыйырма, гитчеленде а оуа экиси, шьндюго заманы илзине тийишли технологияла бла өсдорюледе.»

«Продукцияны кыайры, кимге сатарь?»

«Алыкы улуу партилла бла сатмайбыз. Болсада Нальчикде эки токен барды, ары да берибиз, келип алгъанда да бардыла. Ростовчула бла да сатыу-алуу байламькыла кырай турарьбы. Бизни продукцияны сурап тыш кырапаларда да келтирди. Аны жылдан-жылга кьейте барьрга мурад этебиз.»

«Чыбыклары багысу а механизмни кючлери бла тамамлама болуру?»

«Бизни заманда алай этерге деген эдик. Болсада чыбыклары ашларын алага кыраганы кьула бла берсе иги болур деп алай

Ушакъны ДАЛХАЛАНЫ Марзия бардырылды. Суратланы автор алганды.

кырапайбыз. Ала шагъан кезиуде бир билерин ачытадыла, чыбыкны уа, кырап, аллай затла болмакча этерге керешиди.»

«Ненча басейн барды? Мында кышда суукь, жайда кызыу бла болуруу?»

«Цехде жылы кыайсы кезиуонде да температура бирча архады. Аны ючюн деп эни агрегатла ишлейди. Басейнледе да сууну температурасы керекючюндэ. Аланы саны уа упулдан жыйырма, гитчеленде а оуа экиси, шьндюго заманы илзине тийишли технологияла бла өсдорюледе.»

«Продукцияны кыайры, кимге сатарь?»

«Алыкы улуу партилла бла сатмайбыз. Болсада Нальчикде эки токен барды, ары да берибиз, келип алгъанда да бардыла. Ростовчула бла да сатыу-алуу байламькыла кырай турарьбы. Бизни продукцияны сурап тыш кырапаларда да келтирди. Аны жылдан-жылга кьейте барьрга мурад этебиз.»

Ушакъны ДАЛХАЛАНЫ Марзия бардырылды. Суратланы автор алганды.

Жасакъла жыйыуда ахыш тюрлениуле шарт эсленедиле

РФ-ни Налог службасыны (ФНС) Кызарты-Малкырада бьломонде бу коюлда бардырылган кенгешде быйлыны ал тьрт айында жасакъла орталык кьорюмдо андан тьрт проценте азьракь болгъанды. Аны бла округдан федерал бюджетге 62,7 миллиард сом жиберилгенди, а быйлыны бу кезиуонден 2,7 миллиарда кепю.

Кенгешни кезиуонде контроль амалланы тюрлендируну, налогла тьлеуден кьултурьга ол берген сьмаланы кьурутууну, субсидияны жууаплыкьга тартууну юсюнден да сьлешингенди. Андан сора быйлыны ахырына дери тамамланьлыкь борчла тура этилгенди. Ишчи кыыйматлыгынын коючленди-

риую юсю бла налогла жыйыу кебейтирге кереклиси эни белгиленгенди.

Дмитрий Сатин ФНС-ни Нальчикде биринчи номерли бьломонде болгъанды, азы бла КъМР-ни Правительство-суну Председатели Муьсуланы Алий бла тьбешенди. Анда ол бизни республиканы налог органларыны ишине бийик багъа бергенди, ала СКФО-да орталык кьорюмдо 4,5 проценте артыгы бла толтурьгандары белгиленди. Социал страхованы бла байламлы тьлеуени жыйуа, кеп кыалай 16 проценте кебейип, Россейде орталык кьорюмдо 9,7 проценте озганды, дегенди.

УБШАЛАНЫ Мурат.

Хорламны солдатлары

«Ариу Нальчикге бек тансыкь болгъанма...»

Жаболаны Леуканы бла Шауаланы Надзюно тьрт жашлары, бир кызылары болганды. Акъ-Сууну школун бошогъанлай, сабийле Нальчикге барып, анда окуу юйледе билим алгандыла.

Бек кичилери Асхат да Нальчикде педтехникумуну бошогъанды. Андан сора аны Кьенделени школуну устаз этип жибередиле. Бир ауукь замандан а КъМАССР-ни Халкыны жарыкыландыруу министрствосуна кьечоредиле. Отуз сегизинчи жылда аскерге чыкьардыла.

Филиндрия бла уруш башланады. Асхатны да анда халкыны чыгышы. Бу кызауат кыска заманы ичинде бардырылган эс да, бизни жаныбыздан кеп аскерле кыраганды. Анда жоюлган солдатланы юслеринден тау элерибизде да хапар журюгенди.

Асхатны тасы-анасы, ахулары да анга кьоркьуп тургандыла. Арта белгили болганына керэ, ол Запад Украинаны, Молдавианы, Прибалтиканы СССР-ге кыошуу сьрмешлеге да кыатышды. Алахкыны ахшылыгындан, жаш юйкюне сау-саламат кыайтады. Битеу эл кьурманьлыкь-уруш жолда жашы Харькук тийресе элтедиле. Гитлерчилени аслам аскер коючлери агъын ичлерине сингидиле. Ала кызыл танькы сьрмешге хазырлангандыла. Фашистлени акылыларын билдирген эди.

Аны ючюн уа, аладан адам урлап, хапар билдирге керекди. Ол борчун Жабо улугъа бурардыла. Ол эки негери бла журтуулугъа чыгыды. Кырангыды. Душман болгъан жерге барьрга керекди, алаьсы иш болукь тьлоюлдо.

«Жашла бара тургъанлай, ушукь атылды. Бизникиле тьрк окуна жерге уа, баур тьрк сьркелип тьбейридиле. Бираз бираздан терис нунгьрга ташадыла. Немисиле быланы эслеген болур эдиле, юслери-не автоматладан атырдыла.»

Малкылары жашы агъа, ючюсю да автоматла атылган таба тьбейридиле. Бираз баргъанлай, кечегини кырангыны жырьп: «Кьолларьгыны эрге кьеторюноз», деген ачы тьуш эшитилди.

Негерлеринден агъарьракь болуп, Асхат, автоматны кыалагы бла уруп, кычыгьары-

ны юсюне аурды. Ол алай эте тургъанда, дагыда коючлен чыгыдыла. Жабо улуну негерлери Политько бла Селиванов да экиси эл тьрөөдиле, ючюн-чюсюн а жьсирге аладыла.

Ол гитилги ючюн анга Къызыл Жулдуну ордени берилген эди. Акъ суучу жигит жаш юйюне хорлам бла келирге умут этген эди. Жарьсууга, аны умуту толмады. 1943 жылда 18 январьда Воронеж тьрешинде бардырылган кызыу сьрмешленден биринде Жаболаны Леуканы жашы Асхат жигитча жан бергенини эм ол анда кырандыла кыабырада асырагъаныны юсюнден аны украинлай шькьу Политько, Акъ-Суугъа эгени Жанкышуха кыагъат жазып билдирген эди.

Алай бла бошогъанлы кенг мангъалайы, жарькь бетли, жигит жашны жашуа жолу. Ол өлгенден сора негерлери «Комсорг Асхат Жабоев» деп назму да жазгъандыла:

А был он молод и красив, Лицо светилось улыбокю. И виделся избыток сил, Во всей его фигуре гибко.

Высокий лоб, и волосы чьрбы, И страху не было в походь горныи.

Он был, наверно, поэт, Родьнный для иного боя, А в донесениях вьснет, Как лейтенант Асхат Жабоев.

Он по врагу стрелял в упор, И страху не было в помине. Он был орлом балкарских гор.

Уруш да бошадь, хорлам да келди. Халк жигитлерине хурмет эте, кыаны кызауатдан кыыймай кыалгъанланы атырын орамлагы, мемлекьтага атайды. Акъ-Сууда да элни администрациясыны онуу бла Асхат жашаган орамга аны аты берилгенди.

Адамла да голчелданы: туудыла, өсөдиле, чагыдыла, кыуат берге. Алай бир бек ариулары замансыз юзюледиле, жарьста. Жаболаны Асхат да аллай голчелден бизди замансыз жашуу өчюлген.

ОСМАЛАНЫ Хысай.

Журналистни сагышлары

Орус кыонактыла – ашмиле, тарыхчыла, этнографла... XIX өмүрүнө экинчи жарымында Малкырга россиялы жолочула, белгилли ашмиле, тарыхчыла, этнографла, картографла, адабиятчыла, композиторла, биологга да келгендиге. Бахсан азуунда Орусбийланы Мырзакүлүнү жашы Исмаил кыонакбайлык этендери арасында белгилли орус композиторла Сергей Иванович Танеев, Милий Алексеевич Балакирев, тарыхчыла эм этнографла Максим Максимович Ковалевский бла Иван Иванович Иваново, фольклорист Евгений Захарович Баранов, орус жолочу Петр Остра-

Россияны алчы адамлары не заманда да кыралда жашаган халкылары жашау болумдарын, культура хазналарын билгери, аны оюндон дунягы айттырга, тарыхда кыояргы, болушурга итингендиле. Ол торло шартланы бек кеси юлюбюзде керебиз.

патчах саясатка келишимесе да, бек билмилли адам эди – сабий Магометни орус эм француз тилге юйргендиге. Ол жалаңда бир юлюгду. Малкыр элдеде биринчи мектеп Кышатауда 1902 жылда, азы бла Орусбийлада ич, Жасауда да бир школ ачылгандыла. 1915 жылда уа ол Кенделенде да болганды. Октябрь революциядан сора, бирси миллетенича, кыралда

устанымы Нальчикде Пушкин атлы орамда бир суукк гычыкыда тапханма. Кыш эди. Ол мени танымганды. Кыябырга да рамада уа – ол окутхан сабийле бла оурталары. Алдан биринде кесими табып кергостендиме, бети жарыгынын унутмайма. Тегеректе айлану, ошун, аш-сууда мажарып кеткендиге, арда да көп кере жюрегим кыйналып турганды аны ол жа-

Солдан онгга: Шахмырзаланы Саид, Гуртуланы Берд, Отарланы Керим эм Куулийланы Кыайсын 60-чы жылда Михаил Киреев бизге кыонакчыла келгенде.

КЕП ЖЫЛЛА ОЗУП БАРАДЫЛА, АЛАЙ
ЫСПАСЛЫГ А ЭСДЕН, ЖЮРЕКДЕН КЕТМЕЙДИ

Солдан онгга: С.И. Танеев, М.М. Ковалевский, Орусбийланы И., Д.О. Аглимцев, Н.К. Михайловский, И.И. Иванюков. Суратны 1885 жылда Нарсанда Д.Ермаков алганды.

ков, россий геоботани Владимир Андреевич Дубнянский, художник Николай Александрович Проценко, суратчы Дмитрий Иванович Ермаков эм башкала болгандыла. С.И. Танеев малкыр халкы чыгармачылыкны оюндон «О музыка горских татар» деген тинтүү ишин жазганды. Аны көл жазмасы «Кавказ, 1885, 25 июль, Урусбиевский ауп» деген белгилли бла Клин шахарда Петр Чайковский музейден сакланды. М.М. Ковалевский бла И.И. Иванюков «У подовыши Эльбурса» деген очерк-жыйымдык чыгаргандыла. М.А. Балакирев «Записи кавказ-

тау халкылары жарыкландыруу, аланы кыолайларын эсдоруу, эл молкени кыурау эм айнытуу бек баш борчка саналганды. Ол ишин толтуруу чочон не узак элдеге да билмилли орус устаны жибергендиге. Аланы бек асаламы кыууу уа устанла – орус интеллигенцияны келечилери болгандыла. Аланы болушуклары бла 1922 жылда – совпартшкола, 1923 жылда – педагогика техникум, 1923-1924 жылда – төрт эл молк школ, 1924 жылда – Ленин атлы окуу шахарчык (ЛУТ), 1931 жылда – рабфак, 1932 жылда – педагогика институт,

шашу койоно. Анандан башка тойлоу эди ол бизге, алай, не медет, биз ол эттен игиллики кыайтаралмаганбыз», – деген эди ол мудах. Ол заманы адамлары бары да бирча орус устаныны, асаламы тиширула, жумушайлыкларын, теймюлкюлерин сагындап турган жерлеринден көчкү, тилерин, адет-төрөлөрүн билгени миллетге келип, кыйын жашау болумда алагы орус тилини, аны бла бирге улуу дуняны да таскаларын ачкан кыйын иш эди – жигитликте тенг. Алагы атап, Куулийланы Кыайсын, Мамагланы Сасфар, Галтауяны Максим, башка поэте да жазгандыла назмула.

Орус адабиятны юлгосунде Орус демократия культура бизни жазуу чыгармачылыкыбызны айнууна улуу юлчү кыошанды. Ол, жашауубузга «Интернационал», «Варшавянка» деген революция жырла бла кирип, таулгагы да азаттык жырла айтырганды, аны тилибизде жангы чыгармала туудурганды.

Озгын өмүрүнө 30-чу жылдарында малкыр адабият коч ала башлаганды, биринчи профессионал жазуучуларыбыз А.Пушкинни, М.Лермонтовун, Т.Шевченкону назмуларын, кыара сөзлөрүн, П.Толстоуну «Хаджи-Мурат», М.Горькийни «Ана», «Изырлыгына», «Челкаш», И.Тургеневни «Муму», Н.Гогольну «Тарас Бульба» эм орус авторланы башка чыгармаларына ала тилибизге кечирюп, оуратау жанры жазуу таскаларына аладан юйргени башлагандыла.

романындан юзюклени орус тилге кечиргенди. Алай да, малкыр адабият орус литература бла байламлыкка айнып башлаганды. Аны оюндон россий жазуучула улуу ыргызалыктарын малкыр прозаны мурдорун салган Хочулану Салих, назмучула Отарланы Керим, Гуртуланы Берд, кыара сөзюну устаны Этезланы Омар, башкала да айтаандыла.

Поэте Римма Казакова, Михаил Дудин, Куулийланы Кыайсын.

Кыанаты мактамланы усталары Музыка профессионал усталыкчыла улуу эм жаны бла калла хазыраула да республикага Москваны, Саратову, Ленинградны окуму юйргенден келген орус устанла улуу кыошумдук этендиле. Аланы араларында музыканы теориясына юйрген композитор Арсени Михайлович Араповону эчи сагынырга керекди. Ол Москва конювертальда ишин кыюуп, 1935 жылда Нальчикке келип, Шимал Кавказын музыка чыгармаларын жыйып, кыагыга тошоргонди. Бир кыяуу чыгарма да жазганды. Ол санда: «Халк насыбы» кантата, «Аул-Батыр» увертюра, фантазияла, симфония теспеуле да.а.к.

Ол жаны бла миллет культурада композитор Травур Карлович Шейблер да аруу эм кыоярганды. Ол халк жырларыбызны темаларына кере жети тюрлю белгил жыйыштырганды – уруну, адет-төрени юсюнде айтылган, нарт, тарых-жигиттик, койле, йнарла, соймектик жырла. Ол «Мадина» симфонияны, «Нарпта» опера балетти да, бир кыуум спектакльге музыканы да автордуу.

Шейблер алтын жыл жашганды, андан жыйырма бла бирин Нальчикде өтдоргенди, бир заманда Кызбарты Малкыр филармонияны художестволу таматасы эм баш режиссеру болуп да турганды. Дуняга белгилли дирижер Юрий Тимирханов аны сотхастады. Композитор Сергей Николаевич Рузнов – устан, композитор, тау халкыны музыкаларыны оюндон бир кыуум илму иш, Шимал Кавказын халкларыны темасына канат, Кызбарты Малкырга кантата да жазганды. Ала кеслерине заукулукчыишлемендиге. Бизни жыр, музыка культурабызны тинтип, аны тарыхка жигиргендиге, ол жолда андан ары да улуу жетишилме эверна, жангы тейлюу юйргендиле.

Малкыр сахна. Искусствода биринчи атамла Озгын өмүрүнө 20-30 жылдарында эл, шахар школлада, башка окуу мектеплада да театр кружкала ачылгандыла. 1935 жылда уа Кызбарты Малкырга ара шахардан белгилли режиссер Илья Яковлевич Судаков келип,

А.Лунчарский атлы театр институту окурга отуз жаш адамны сайлаганды. Ала сахна оюнагы таскаларына Москвада белгилли устаныны – артистлени, режиссерланы кыолайында юйргендиле. Нальчикде уа Гиче студия – колхоз-совхоз театр апаргы окуу этленди. Анда театры тарыхындан бла эстетикасында сынау болган устан Александр Косынянко окуутханды, сахнада аруу элешууна бек кесин жюрютоону дерслерин а Юрий Судаков бергенди. Жаш адамлары гримни хайырлангырга Петр Терский юйргенди.

Арда улуу режиссерла, ол санда Илья Яковлевич Судаков да, салган спектакльле жангы кыралга келген театры онун, эчи хар бир актёрун кылайл бир усталыгы.

фамоус болганын шарт кергостендиле. Геляланы Рамазанын «Кыанты кыалын» атлы спектаклини музыкасын композитор Травур Шейблер жазып, декорацияларын художник Петр Рибчинов этген эди. Эл молк. Сында эм тинтүү ишле Кызбарты Малкырада эл молкю айнытууга да орус устанла тири кыатышандыла. Москвада 1925 жылда наркомпрос Шимал Кавказын тау халкларыны илму обшестволарын ачканды. Анда тау уланы молк жюрютоу халларын, табийгатларын, жашуу болумларын тинтип, жангы экономика кыураула улуу эс белгюнгенди. Алай бла 1927 жылда республикада сынау-суу сурьтуруу станцияш ишпен башлаганды. Анда молк жюрютоуде хайрылы өсомлени кереклисича өсдоруноу бек баш шартка белгилгендиге. Ол ишин кыурауа, бардырууда да Эл молк илмуланы Ленин атлы илму институт ачылганды. Аны академикле Сергей Иванович Вавилов бла Абрам Федорович Иоффе болдургандыла. Ишлерин бардырырга уа Минги тауну тийресин сайлагандыла.

Улуу Ата журт урушун алында жылда Тирывууз тийресинде жаш геолог Вера Флорова бла Борис Орлов молдденит метал тапкандыла. Андан сора Тирывуузда деменгилли комбинатны кыруушуп башланганды. Айхайд аны мекьянын сюеуде, проиводствочыла бошулауда, ишин экин кергостюуде да Россеиден келген устанла таулу жашланы усталары болгандыла.

Алай да, орусуланы алчылары бизнича адам санлары аз миллетлени башха улуу халкыла бла тенг айнырга эверге көч-кыаруу салгындаыла. Алай, партия эм кырал программага кирген кыарындаш болушукчыликлекти таунуу кыолайын иги жангына торлендиргени багды. Бюгон биз башха миллетлени араларында илмула, урунда, маданияда, сауукк сакылауда, спорда... – жашууны не торло жангы да бийик жетишилме болдурганды да орус устанла салган мурдордан башланганы жаккы.

МУСУКАЛАНЫ Сакинат.

Рейтинг
Университетибиз төрт даражага өрге көтюрюлгенди

«Интерфакс» халкыла аралы информациялы группа 2018-2019 окуу жылы эзеллерине тийишликте жыл сайын бардырылган Университетлени онуну миллет рейтингини итолгарын ачык этгенди. Анга кере КММКУ төрт даражага өрге көтюрюлүп, Россеин ведущий университетлери арасында 57 чире чыкканды.

Быйыл сагынылган рейтинг анга кыатышканы кыуамуну кенгертгенди. Кыяралны 327 окуу койноно ишине кыяралганды. Ол а бийтырдан эсе 39 вузга аспанды. Андан сора да, регионалдагы университетлени рейтингни жарашдырганыла бла байламлыкчылары тирилгенди.

Анга уа Россеин битеуе да даражалы окуу юйргени кирилгендиге. 29 миллет тинтүү вуз, 10 федерал, 33 мурдорлу эманда 5-100 проекте кыатышкан 21 университет, андан тышында да, кырал статуска болмаган 7 окуу койло. Аланы ишлерине алты жангыдан кыяралганды – билим берни, тинтүүлү, социал болум, халкыла аралы бла регионал аралы байламлыкчыла, жангычылыкчыла кирилүү, вузуу белгилли. Андан сора да, кошокк окутууда программалары, школа, жаш тейюу бла көтюрюлүп, аны Пермьни миллет тинтүү политехника университети бла юлешгенди.

Бизни окуу койобозно даражага алай өсерине уа вузуу айнытуу стратегиясыны жашауда бардырылууну себеплик этеди. Билим берниую кыачество жаны бла игилдендирюу онга а инфраструктура торленуулени, жангы окутуучулы эманда лаборатория оборудованыланы хайырларындан чыкканды.

Андан сора да, вузубуз инновациялы билим берни, социал программаланы, бийик технологиялы компанияла бла байламлыкчыла игилдендиргенли турады. Тыш кыяралы студентлени санын да кебейтти. Дагыда университетни илму-излени тийилерини маанасы аны рейтингде көтюрюлоруне себеплик этгенди.

ТРАМЛАНЫ Зукура.

Форум
Туризмни тамбласы жарыккыды

Кызбарты Малкырада 6-10 июнда сауукчуу, арилуку эманда сауукчуулардыруу туризмин «Сауукчуу дуня» деген регион аралы форуму өтгенди. Анга Россеи Федерацияны көп регионларыны келечилери кыатышканды.

Форуму сауукчуулардыруу, алай эманда этнотуризмле жаны бла ахшы сынам бла шагырейленсе, регионларда информациялы сессиясында СКФО бла байламлы брендле СМИ-де кыалай кергостюлгенин турра этгенди. Ол а бериллей бир турист келирге боллугуу бла тоюнлей байламдылы. Спикерлери айтханга кере, тийишли тинтүүлени ала «Медиаполи» компанияла бла бирге бардыргандыла.

Шимал Кавказын регионларда информациялы иш осал бардырылганы – бери туристлени чакырууга чырмауук салган эм улуу проблемалды дерибашкыросент, андан да аслам сагынылгы турган бек кичюу брендле, алай ала бла бирге гитчереклени да жарамды унуттурга.

Аланы биркичен перспективалары, Эльбурсуу бла Архзыны бирге кыошуну турдуу, алай бла СКФО-ну туризм жангы бла онгарлыну тау хайырларына жержерде эманда сауулай би тийреде эчи информациялы политика бардырылгы керекте, деп черттенди Кантемир Давыдов.

УЛБАШЛАНЫ Мурат. Сурат Холаяны Марзиянды.

Малкыр студия 1957-1958 ж. Солдан онгга: 1-чи тизинде: Зайихаланы Т., Кючюкланы М., Махийяны Ф., Е.Скляров (режиссер), Умановны Б., Атояны М., Геляланы Н., Жантудуяны М.; 2-чи тизинде: Ахкбелканы Ф., Момельяны И., Кочмезяны Т., Рахалыяны Т., Куулийланы Э., Кючмезяны Б., Токуяланы Р., Куудюяны Х.; 3-чу тизинде: Чыбарканы А., Виттиреланы А., Атояны И., Махметяны И., Махметяны З., Геляланы А.; 4-чу тизинде: Байчекюяны А., Жантудуяны А., Ботталаны М., Умукакуланы Д., Улбашланы А.

ской народной музыки» деген ишин автордуу. Ол мында бир кыуум романс эм «Тамара» симфониясын жазганды. П. Остряков, кыарай-малкыр нарт тауруланы жазып алганды.

В.А. Дубнянский айтып, Орусбийланы Исмаил Орус география общестону сыйлы членине айрылганды, анга орус патчагы ыргызалыгы бла Святой Станиславны 3-чю даражалы орденни берилгенди. Н.А. Проценко Минги тауну, аны тийресинде да бир кыуум сурат этгенди. Аны «Песни о мундуших делях» деген улуу ишин ахшырында «1882 год, 4 августа, в доме Урусьевых» деп жазылганды. Анда таулауа этргетили жигиттик жырлары тынгылай туралдыла. Е.З. Баранов, 1891 жылда Бахсан азуунда Орусбийладан кыантандан сора, «Тероке ведомости» деген газетде «Пероке в Урусбиевское общество горских татар» деген, малкырларыны жашуу халларын, культураларын, тарыхларын ачыкчылан очеркин басмаплаганды.

Жарыкландырууну кыйын жолунда Жангы властын келтиргендиге бери – Энеяланы Магометни биринчи устаны Кенделенде илге тутула-жуула келип тошгон орукши Соломон болганды. Баям,

1934 жылда Устан институт ачылганды, ишленгендиге. ЛУГ-да совпартшкола, педагогика, эл молк, кооператив, ремесленно-кустар техникуму эманда сфальшер-акушер курсуа болгандыла. 1936 жылда ол чачылып, анда юйрген усталыкчыла керек окуу койле ишпен башлагандыла. 1931 жылда медициналы ишпен башлаганды. Аланы барында да орус устанла урунгандыла, ала жангы миллет интеллигенцияны юйргендиге. Бек улуу жетишилме уа билим бериде этигендиле.

Таулу кызыла бла жашлау орус педагогларын унутмапгандыла. Ол койлерин да кыюуп, бери келип, таулу сабийлеге кыара тынхтанлагы атап, жыл сайын школмула бла студентле «Мени орус устаным» деген аты бла конкурс кылен жана жаздыла. Ол проекти автору филология илмуланы доктору, КММКУ-ну филология институтуну орус тин кафедраны таматасы Башияланы Светланады. Таулу кызы, ол ыргызлык сөзлөдөн тогу ишенин жыйып, китап да чыгарганды. Шапшака элде уа, насийатчылагы атап, эсгерте салгындаы.

Быланда мени эсиме жазуучу, актёр Маммеланы Ибрагим товчеди. «Уруи бара турганды, орускагы келгениме, изгеп, орус

Геолог Борис Орлов бла Вера Флорова.

1926 жылда жазуучу Александр Бусыгин Ростовдан келип, Нальчикде жаш авторла бла семинар бардырганды. 1932 жылда уа ол, бирсинде жазуучу Павел Максимовну да алып, кыурау турган Жазуучулар союзуну оргомектени ишине кыатышканды. 1933 жылда уа республикага, Михаил Кольцов башчылары болуп, мюхажы жазуучулар этгендиле. Арда кыантанды, ала бизде жазуу иш кыалай кыуылганын, кыалай барганын сюзөгөндиге. Жазуучула бла поэте Юрий Либенский, Владимир Ставский, Михаил Пришвин, Ефим Зюзля эм башкала уа жаш адабиятчы келечилерин 83 сынулары бла шагырей этгендиле. Михаил Киреев Хочулану Салихни халарларын бла Этезланы Омарны

Фестиваль

Бу кюнде Кварчай-Черкесде «Киталпы байрам»-2019 деген атла Миллет адабиятлары региона аралы фестивалы өткөндү. Аны бу республиканы Миллетте, аспалы коммуникацияла эм басма жаны бля министрствосу кыргызанды. Анга болушанча «Элбрус-Стар» атлы Кварчай-Черкес регион жандаурулук

Биринчи сөзүн Хубийланы Ислам айтканды. «Къабарты-Малкъарны бля Кварчай-Черкесни башчылары этген келтишми чеклеринде бюгонго тобшуну биринчи атламды. Фестивальны борчлары улдуду: миллет тилге бля адабиятлагъа болушук эту, аланы кенг жайуу эм ол жумушланы юсери бля

Миллет адабиятлары юсюнден тынгылы эмда билимли сөлөшю

фонд, республиканы Кълтур министрствосу. Алииланы Умар атлы Кварчай-Черкес кырал университет, «Атлас» атлы реклама агентство болгъанды.

Фондде Алииланы Умар атлы университетде баргъан жыйылуу Россейде жашагъан миллетлени бусагъадагы поэзиялары, прозаларыны эм сабий адабиятларыны антологияларын презентациялау бля башланганды. Аны ишине Кварчай-Черкес республиканы миллетте эм аспалы коммуникацияла эм басма жаны бля министрство оргунбасары Хубийланы Ислам, баша сагынылгъан вузну филология факультетин профессорю ректорю экинчиси Сергей Пазов, Черкес шахары Байрамкуланы Халимат атлы библиотекасыны аналитикъа бөлүмюню таматасы Буоносуланы Роза, КъЧР-ни халкъ поэти, «Минги-Тау» журналны баш редакторю Доауланы Аскер, Кварчай-Черкес районю редакторю Куркмазаланы Салима эм «Заман» газетини кълтура бөлүмюню редакторю, назмуу Мускуланы Сакинат, жазычула, поэте, жамауат биригуилени келечилери. студентле къатышкандыла.

культурабызны даражасын кётюрю, интеллектуал онгланы кенгерту. Быллай байрамла, жыйылула төрлери болурга керекдиле. Ала бир бирини алырга, бир бирини бетбете къаргъа он бердиле. Аны юсюне жаш төлөню тюз акылы, тазан иетли болуп есерине себеплик этдиле.

Фондде Алииланы Умар атлы университетде баргъан жыйылуу Россейде жашагъан миллетлени бусагъадагы поэзиялары, прозаларыны эм сабий адабиятларыны антологияларын презентациялау бля башланганды. Аны ишине Кварчай-Черкес республиканы миллетте эм аспалы коммуникацияла эм басма жаны бля министрство оргунбасары Хубийланы Ислам, баша сагынылгъан вузну филология факультетин профессорю ректорю экинчиси Сергей Пазов, Черкес шахары Байрамкуланы Халимат атлы библиотекасыны аналитикъа бөлүмюню таматасы Буоносуланы Роза, КъЧР-ни халкъ поэти, «Минги-Тау» журналны баш редакторю Доауланы Аскер, Кварчай-Черкес районю редакторю Куркмазаланы Салима эм «Заман» газетини кълтура бөлүмюню редакторю, назмуу Мускуланы Сакинат, жазычула, поэте, жамауат биригуилени келечилери. студентле къатышкандыла.

миллетлени адабиятларыны, жазычулары, поэтилерин юсеринден жазыдыла. Овсюз, аны окугъан бу бөлүмде не жетишимле этиленери бля шагърей болурга он табарыкды.

Мускуланы Сакинат бу юч антологияны презентациялары - быллай фестивалыла уллу къурулуш болгъанында да баргъанларын, ол кеси да бу къурулу бля Къазан эм Нижни Новгород шахарла болгъаны, анда иш къалай къурулганын айтканды. Дагъыда ол киталпы жууплы редакторлары Кирилл Захаров бля тюбегени эм ол бу уллу проектке не магъана бергени билдиргенди.

Фондде Алииланы Умар атлы университетде баргъан жыйылуу Россейде жашагъан миллетлени бусагъадагы поэзиялары, прозаларыны эм сабий адабиятларыны антологияларын презентациялау бля башланганды. Аны ишине Кварчай-Черкес республиканы миллетте эм аспалы коммуникацияла эм басма жаны бля министрство оргунбасары Хубийланы Ислам, баша сагынылгъан вузну филология факультетин профессорю ректорю экинчиси Сергей Пазов, Черкес шахары Байрамкуланы Халимат атлы библиотекасыны аналитикъа бөлүмюню таматасы Буоносуланы Роза, КъЧР-ни халкъ поэти, «Минги-Тау» журналны баш редакторю Доауланы Аскер, Кварчай-Черкес районю редакторю Куркмазаланы Салима эм «Заман» газетини кълтура бөлүмюню редакторю, назмуу Мускуланы Сакинат, жазычула, поэте, жамауат биригуилени келечилери. студентле къатышкандыла.

Фондде Алииланы Умар атлы университетде баргъан жыйылуу Россейде жашагъан миллетлени бусагъадагы поэзиялары, прозаларыны эм сабий адабиятларыны антологияларын презентациялау бля башланганды. Аны ишине Кварчай-Черкес республиканы миллетте эм аспалы коммуникацияла эм басма жаны бля министрство оргунбасары Хубийланы Ислам, баша сагынылгъан вузну филология факультетин профессорю ректорю экинчиси Сергей Пазов, Черкес шахары Байрамкуланы Халимат атлы библиотекасыны аналитикъа бөлүмюню таматасы Буоносуланы Роза, КъЧР-ни халкъ поэти, «Минги-Тау» журналны баш редакторю Доауланы Аскер, Кварчай-Черкес районю редакторю Куркмазаланы Салима эм «Заман» газетини кълтура бөлүмюню редакторю, назмуу Мускуланы Сакинат, жазычула, поэте, жамауат биригуилени келечилери. студентле къатышкандыла.

Жандаурулук

Сауыгага - музыка инструментле, альбомла, боюла

Ораза байрам озгъанлыкыга, алыкъа аны бля байрамлы жаңдуулук ишине бардырып турадыла. Бу кюнде Кукуланы Даут эм Зуура, дагыда «Шаудан» музыка къаууму артистлери Нальчицк психоневрологик интернатда жандаурулук ация бардыргъандыла. Биринчиден, бек жарык, сейирлик концерт кырготтоганды. Экинчиден, интернатда жашагъанлар тюркюню карандыла, альбомла эм цветюмъка сауыгалагъандыла. Мында ишлене айткандыа кере, ораза кюнде биле республикандан адамла бери бек кеп таты атла келтирип тургъандыла. Сөзюс, ол да бек итти.

Концерт макхемени арбазында бардырылганды, алгъаракъда ачылгъан фонтаны къатында. Мекхени чинде да, төгергенде да тазалык, тигилин кезте урунган беклетердеди. Кырай да, ишчиле да мында сауыгалагъа уллу

«Шаудан» ансамбль жырлоиды.

УЧРЕДИТЕЛЪЕ: КЪАБАРТЫ-МАЛЪКАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИ БЛЯ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУ

Advertisement for the Kabartay-Malkhars Republic Parliament and Government. It includes contact information for the press department, phone numbers, and details about the newspaper 'Zaman'.

Эски сурат

Къайда да кызыл байракны тюбюнде

Бу сурат 1952 жылда Кыргызстанны Ивановск районуну Кенг Бурун элине аманганды. Мындагыла барсы да таууладыла. Урунууда болдурган ашы керюмдөлери ючюн кечючю кызыл байракка тийишли болгъандыла. Ол заманда анга не болуу уллу сый эди.

арасында турурго тошген эсе да, таулу кызыла, жашла, урунууда алыкъа-ча, юлгюге тийишли болуп тургъандыла. ОСМАНЛАНЫ Хыйса.

Брифинг

Бирден кюч салып кюрешиу - коррупцияны онглатуу тюз жолу

Шарпта тинтилип, 18 материал сооно кыарууна берилгенди. Жуапты къулуучула уллука алгъарыла бля байрамлы 4 материал жарашдырылганды. Сөз ючюн, налог службаны келечисине Р-чи УК-сыны 231-чи статьяны 2-чи кесепине кере угосунлы иш ачылганды. Ол предпринимательден административ жуаука тартай койгъаны ючюн ахча саурга алыгъанды. Энергетика сферда компаниядан бирини кулулукчулары уа эни бизнесменди хайрылангъан ток ючюн борчун кетериге 2.4 миллион сом уллука изленгенди.

Иш ишине органдыла коррупция юсюнден да айтылганды. Алим Карданов полицияга къулулук эверде келгене бля ушакъла бардырылганды. Иш ишине органдыла коррупция юсюнден да айтылганды. Алим Карданов полицияга къулулук эверде келгене бля ушакъла бардырылганды. Иш ишине органдыла коррупция юсюнден да айтылганды. Алим Карданов полицияга къулулук эверде келгене бля ушакъла бардырылганды.

Иш ишине органдыла коррупция юсюнден да айтылганды. Алим Карданов полицияга къулулук эверде келгене бля ушакъла бардырылганды. Иш ишине органдыла коррупция юсюнден да айтылганды. Алим Карданов полицияга къулулук эверде келгене бля ушакъла бардырылганды.

Advertisement for the Kabartay-Malkhars Republic Parliament and Government. It includes contact information for the press department, phone numbers, and details about the newspaper 'Zaman'.